

רשומות

הצעות חוק

ה מ מ ש ל ה

23 בנובמבר 2011

633

כ"ו בחשוון התשע"ב

עמוד

הצעת חוק תגמולים לאסירי ציון ולבני משפחותיהם (תיקון מס' 6), התשע"ב-2011 160

הצעת חוק תגמולים לאסירי ציון ולבני משפחותיהם (תיקון מס' 6), התשע"ב-2011

1. הוספת סעיף 4א
 בחוק תגמולים לאסירי ציון ולבני משפחותיהם, התשנ"ב-1992¹ (להלן – החוק העיקרי), אחרי סעיף 4 יבוא:
 "ערעור לבית המשפט לעניינים מינהליים
 4א. החלטה סופית של ועדת ערר בערר לפי סעיף 4 ניתנת לערעור לפני בית המשפט לעניינים מינהליים."
2. תיקון חוק בתי משפט לעניינים מינהליים
 בחוק בתי משפט לעניינים מינהליים, התש"ס-2000² (להלן – חוק בתי משפט לעניינים מינהליים), בתוספת השנייה, אחרי פרט 20 יבוא:
 "21. ערעור לפי סעיף 4א לחוק תגמולים לאסירי ציון ולבני משפחותיהם, התשנ"ב-1992."

ד ב ר י ה ס ב ר

הוראה ולפיה לבית הדין האזורי לעבודה היה סמכות ייחודית לדון ולפסוק בכל תובענה לפי חוק אסירי ציון.

על פי הכלל הנהוג בפסיקה, זכות ערעור צריכה להיות מפורשת בחוק (ראו בג"צ 87/85 ארג'וב נ' מפקד כוחות צה"ל לאזור איר"ש ואח' (פ"ד מב (1), עמ' 353).

בבג"צ 3469/09 חזקיהו טמסה ואח' נ' השרה לקליטת עלייה (דינים עליון 2009 (1048/97) נדונה סמכות הביקורת השיפוטית על החלטות ועדת הערר. הנשיאה ביניש דחתה את העתירה, בין השאר, מן הטעם שלעותריים סעד חלופי בדמות הגשת תובענה לבית הדין האזורי לעבודה, זאת בהתייחס להוראת סעיף 24 לחוק אסירי ציון. באותו דיון הצהיר המשרד לקליטת העלייה כי בכוונתו לתקן את חוק אסירי ציון כך שתיקבע בו זכות ערעור מפורשת, וכן תיקבע הערכאה המוסמכת לקיים את הביקורת השיפוטית על ההחלטות בעניין הכרה באסירי ציון ובהרוגיו מלכות.

בית הדין האזורי לעבודה דן, לפי סעיף 24 לחוק בית הדין לעבודה, התשכ"ט-1969, בעניינים שבין עובד או חליפו למעבידו, וכן בעניינים של ביטחון סוציאלי וביטוח לאומי כמפורט בתוספת הראשונה לחוק האמור. מומחיותו של בית הדין לעבודה באה לידי ביטוי ברובד השני של חוק אסירי ציון, הנוגע למוסד לביטוח לאומי (קביעת דרגת נכות, קביעת הקשר הסיבתי בין הנכות למאסר, תגמולים, הטבות, הנחות ומענקים למיניהם), אך היא אינה הערכאה המתאימה ביותר לעסוק ברובד הראשון של החוק – הכרה באדם כאסיר ציון או כהרוג מלכות. החלטת הרשות לעניין הכרה כאמור היא החלטה מינהלית של רשות ציבורית המוסמכת לפי דין.

בהתאם לסעיף 4 לחוק אסירי ציון החלטת הרשות כאמור נתונה לערר לפני ועדת ערר שבראשה יושב שופט

סעיפים חוק תגמולים לאסירי ציון ולבני משפחותיהם, 1 ו-2 התשנ"ב-1992 (להלן – חוק אסירי ציון), מסדיר את נושא ההכרה באדם כ"אסיר ציון" או כ"הרוג מלכות", ואת מתן ההטבות לאנשים המוכרים כאמור.

סעיף 2 לחוק אסירי ציון קובע כי השר לקליטת העלייה, בהתייעצות עם שר הרווחה והשירותים החברתיים, ימנה רשות שבסמכותה להכיר באדם כאסיר ציון או כהרוג מלכות. סעיף 4 לחוק אסירי ציון קובע שהרואה את עצמו נפגע מהחלטת הרשות כאמור רשאי לערר עליה לפני ועדת ערר שמינה השר לקליטת העלייה, בהתייעצות עם שר הרווחה והשירותים החברתיים (להלן – ועדת ערר).

בהתאם לסעיפים 6 עד 9 לחוק אסירי ציון, מי שהוכר על ידי הרשות כאמור, נבדקת נכותו ודרגת נכותו על ידי ועדה רפואית של המוסד לביטוח לאומי. על החלטת הוועדה הרפואית ניתן לערר לוועדה רפואית לעררים, ועל החלטתה ניתן לערער, בשאלה משפטית בלבד, לבית הדין האזורי לעבודה.

מי שהוכר על ידי הרשות כאמור ונקבעה נכותו על ידי הוועדה הרפואית או הוועדה הרפואית לעררים, זכאי לתגמולים מהמוסד לביטוח לאומי לפי הוראות חוק אסירי ציון. כמו כן, מי שהוכר כאמור זכאי להטבות שונות לפי החוק האמור.

בחוק אסירי ציון לא נקבעה זכות ערעור מפורשת על החלטת ועדת הערר, זאת להבדיל מההוראה שבסעיף 7 לחוק האמור הקובעת זכות ערעור על החלטת הוועדה הרפואית, לוועדה הרפואית לעררים, וההוראה שבסעיף 9 לחוק הקובעת זכות ערעור בשאלה משפטית בלבד על החלטת הוועדה הרפואית לעררים, לבית הדין האזורי לעבודה. לצד זאת, נקבעה בסעיף 24 לחוק אסירי ציון

¹ ס"ח התשנ"ב, עמ' 205; התשס"ג, עמ' 181.

² ס"ח התש"ס, עמ' 190; התשע"א, עמ' 1202.

³ ס"ח התשנ"ב, עמ' 90; התשע"א, עמ' 1080.

3. בחוק בתי דין מינהליים, התשנ"ב-1992³ (להלן – חוק בתי דין מינהליים), בתוספת, תיקון חוק בתי דין מינהליים אחרי פרט 23 יבוא:

"24. ועדת ערר לפי סעיף 4 לחוק תגמולים לאסירי ציון ולבני משפחותיהם, התשנ"ב-1992".

4. (א) הוראות חוק זה יחולו גם על ערר שהוגש לוועדת ערר לפי סעיף 4 לחוק העיקרי, לפני יום תחילתו של חוק זה (בסעיף זה – יום התחילה) וכן על החלטה של ועדת ערר בערר כאמור שניתנה לפני יום התחילה, הכל בכפוף להוראות סעיף זה.

(ב) ניתנה החלטה של ועדת ערר בערר לפי סעיף 4 לחוק העיקרי, בתקופה של 60 הימים שלפני יום התחילה, יראו את יום התחילה כמועד מתן ההחלטה, לצורך הגשת ערעור לבית המשפט לעניינים מינהליים לפי סעיף 4א לחוק העיקרי ופרט 21 בתוספת השניה לחוק בתי משפט לעניינים מינהליים, כנוסחם בסעיפים 1 ו-2 לחוק זה.

(ג) תובענה שהוגשה לפני יום התחילה לבית דין אזורי לעבודה על החלטת ועדת הערר לפי סעיף 4 לחוק העיקרי, תועבר לבית המשפט לעניינים מינהליים שוועדת הערר נמצאת בתחום שיפוטו, ואולם אם החל הדיון בתובענה כאמור לפני יום התחילה, לא תועבר התובענה לבית המשפט לעניינים מינהליים לפי סעיף קטן זה, אלא אם כן החליט בית הדין האזורי לעבודה להעבירה, מטעמים שיירשמו.

ד ב ר י ה ס ב ר

כי יראו את החלטות ועדת הערר שניתנו בתקופה של 60 הימים לפני יום התחילה, כאילו ניתנו ביום התחילה. בכך תוארך התקופה להגשת ערעור על החלטות של ועדת הערר כאמור, וכל החלטה שניתנה ב-60 הימים שלפני יום התחילה תהיה נתונה לערעור בתוך 45 ימים מיום התחילה (לעניין זה ראו תקנה 23(ב) לתקנות בתי משפט לעניינים מינהליים, התשס"א-2000).

בסעיף 4(ג) מוצע לקבוע הוראת מעבר לעניין תובענות על החלטת ועדת הערר, שהוגשו לפני יום התחילה לבית הדין האזורי לעבודה.

מחד גיסא, הצעת החוק באה לקבוע מסלול ברור ומפורש לדיון בטענות בעניין אי-הכרה כאסיר ציון או כהרוג מלכות, ולרכז את כל ההליכים בעניין זה בידי אותה ערכאה – בית משפט לעניינים מינהליים – אשר יבחן אותם באופן אחיד ועקבי, כך שתושג אחידות וודאות שיפוטית בנושא. מאידך גיסא, ככל שבית הדין האזורי לעבודה החל לדון בעניין מסוים וכבר שמע את טענות הצדדים, הרי שמטעמים של חיסכון בזמן שיפוטי יקה, ראוי שייתן את החלטתו בעניין.

אשר על כן מוצע לקבוע כי, ככלל, יועברו ההליכים לבית המשפט לעניינים מינהליים, כדי שהערכאה שבידה הפקיד המחוקק את הדיון בעניינים אלה, היא שתידרש אליהם. עם זאת, במקרה שבו החל הדיון לפני בית הדין האזורי לעבודה, לא יועבר ההליך, אלא אם כן החליט בית הדין אחרת, מטעמים שיירשמו.

מחזוי או מי שכשיר להתמנות לשופט כאמור. בחוק בתי משפט לעניינים מינהליים נקבע שבית משפט לעניינים מינהליים ידון, בין השאר, גם בערעורים מינהליים – קרי ערעורים על החלטות של גופים מעין-שיפוטיים שמבצעים ביקורת שיפוטית, כערכאה ראשונה, על החלטות מינהליות. ערעורים כאמור מנויים בתוספת השנייה לחוק בתי משפט לעניינים מינהליים.

מוצע על כן לערוך את תיקוני החקיקה הנדרשים בחוק אסירי ציון ובחוק בתי משפט לעניינים מינהליים, כך שערעורים על החלטות ועדת הערר לעניין הכרה או אי הכרה באדם כאסיר ציון או כהרוג מלכות, יובאו לפני בית משפט לעניינים מינהליים ולא בפני בית הדין לעבודה.

סעיף 3 מוצע להחיל על ועדת הערר את הוראות חוק בתי דין מינהליים, התשנ"ב-1992 (להלן – חוק בתי דין מינהליים), הקובעות הוראות מסגרת לעניין סדרי דין ודיון בוועדות ערר ובגופים מעין-שיפוטיים אחרים המנויים בתוספת לחוק האמור.

סעיף 4 מוצע לקבוע, בסעיף 4(א) להצעת החוק, כי הוראות החוק המוצע יחולו גם על עררים שהוגשו לוועדת הערר לפני יום תחילתו (להלן – יום התחילה), וכן על החלטות של ועדת ערר שניתנו לפני יום התחילה, בכפוף לשאר ההוראות שבסעיף 4 המוצע.

בסעיף 4(ב) להצעת החוק מוצע לקבוע, לעניין המועד להגשת ערעור לבית משפט לעניינים מינהליים,

